

ÎNVĂȚĂȚEI STRĂINI ÎN ROMÂNIA SOCIALISTĂ

Veneau de peste tot: din Africa, din zonele arabe, din Coreea de Nord și Vietnam, din America Centrală și de Sud, dar și din diverse țări europene. În 1989, erau cam singurii cetățeni de pe alte meleaguri ale lumii care mai ajungeau în țara noastră. Ei erau studenții străini, răspândiți aproape uniform prin marile centre universitare ale României socialiste.

În 1989, granițele de stat ale României, închise aproape etanș, dădeau, de câțiva ani buni, senzația unei stări de asediu perpetue. Pe vremea aceea, singurii conaționali care mai aveau ocazia să iasă „afară” erau marinarii, piloții, sportivii și cei care plecau la muncă pe șantierele externe. Lucrurile nu stăteau mai bine nici în privința celor care veneau pe la noi: în vara aceluia an, în plin sezon, turiștii străini erau o raritate. Acum 20 de ani, chiar și în acele vremuri de izolare acută, exista totuși o excepție: centrele universitare. Facultățile universităților din București, Timișoara, Cluj sau Iași erau, de multe timp, un fel de „Turnul Babel”, unde se adunau oameni veniți din toate colțurile lumii, oameni care, la ei acasă, vorbeau tot soiul de limbi pășărești. Studenții străini care, ajunși pe meleagurile noastre, se integrău rapid și ajungeau, în scurt timp, să se descurce foarte bine în limba română. Se adaptau atât de bine, încât preluau de la noi atât obiceiurile bune, cât și pe cele rele.

Astăzi, după două decenii, este greu de spus câți studenți străini au trecut prin centrele universitare românești în 1989. Arhivele nu sunt accesibile, iar oamenii care au lucrat pe atunci în acest domeniu au cam ieșit la pensie și s-au împrăștiat care încotro. Totuși, este sigur că studenții străini n-au fost puțini. Și puteau fi întâlniți în toate centrele de învățământ superior, repartizați aproape uniform în raport cu specializările pe care le abordau: Politehnică, Medicină, Științe agricole, Științe economice ori diferite discipline umanistice. O parte din ei își plăteau studiile din propriul buzunar. De fapt, al părinților. Care îi trimiteau aici mai ales datorită faptului că, în ceea ce privește compe-

Majoritatea studenților străini, veniți la universitățile din România, proveneau din statele asiatice prietene: Coreea de Nord, Vietnam sau China FOTO: Arhivele Naționale

tență și seriozitatea, învățământul nostru superior se bucura de bun renume. Cei mai mulți studenți străini erau însă cei proveniți din țările „lumii a treia”, care veneau la noi în baza unor burse oferite de statul român. Mulți dintre cei proveniți din țările arabe ori din Africa s-au întors acasă la ei, iar diplomele obținute în România le-au asigurat un înalt statut social. Și spre cinstea lor, indiferent cât de sus au ajuns, ei recunosc că aici au învățat carte cu adevărat și povestesc cu nostalgie despre anii de studenție petrecuți în România.

Focuri de armă la București

Încă de pe atunci se vorbea, iar în anii din urmă s-a aflat cu certitudine că, indiferent de originea lor și de modul în care au ajuns în România, mai toți studenții străini

au fost „monitorizați” de Securitate. În definitiv, erau străini, iar Legea 23 din 17 decembrie 1971 stabilea clar statutul unor asemenea cetățeni care veneau în țara noastră, „Sursa” cea mai apropiată care oferea informații despre ei erau chiar cadrele didactice, fapt care a ieșit la iveală din dosarul de informator al Monei Muscă. Și poate că această prudență era deplin justificată: foarte mulți dintre ei veneau din zone de conflict și, în câteva cazuri, și-au adus cu ei și problemele de acasă. În unele cazuri, studenții în România a fost doar un soi de paravan în spatele căruia s-au ascuns cu totul alte interese. Iar, în timp, o serie de studenți de origine arabă s-au dovedit a fi, în realitate, niște teroriști sadei. În anul 1984, diplomatul iordanian Azmi Al-Mufti a fost executat, cu o rafală de armă automată, în plin centru al Capitalei, lângă Hotelul București, chiar în fața fiicei sale. Ulterior, asasinul

oficialului iordanian a fost identificat în persoana lui Ahmad Mohammed Ali Al-Hersh, student palestinian de cetățenie iordaniană, membru al organizației teroriste Abu Nidal. Un an mai târziu, prin 1985, presa de la București a anunțat că doi ofițeri de la USLA „au căzut la datorie”. În spatele acestui anunț se se ascundea însă un alt act de terorism. A fost vorba despre două „mașini-capcană”, plasate în zona Institutului Politehnic, în Complexul Grozăvești.

Ulterior, atentatul a fost revendicat de organizația Frații Musulmani, care a anunțat că a fost executat de patru membri ai săi: irakienii Hassan Adil Al-Ali și Tarek Awad, sirianul Haytham Rahmeh, cunoscut drept „Doctorul”, și iordanianul Ibrahim Ali Ahmad Dawood. Conform evidențelor oficiale, toți patru erau studenți ai Politehnicii din București.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

28 august (luni)

Soarele a răsărit la: 6:33, a apus la 19:59
Luna a răsărit la: 3:12, a apus la 18:48
Sărbătoare creștină
Cuv. Moise Etiopianul; Sf. Mc. Diodor; Sf. Ana Proorocița, fiica lui Fanuel

S-a întâmplat la 28 august 1989

- La Varna a avut loc o întâlnire între Tudor Jivkov, secretar general al CC al PC Bulgar, și Mieczysław Rakowski, prim-secretar al CC al PMUP, în cadrul căreia s-a efectuat o informare reciprocă privind sarcinile care stau în fața celor două partide în etapa respectivă;
- Congresul extraordinar al PC German urma să aibă loc în zilele de 16-18 februarie 1990 la Wuppertal - s-a anunțat după plenara de Düsseldorf a conducerii PCG.

Ramona VINTILĂ

JURNALE PERSONALE

28 AUGUST

Dar nu știu să mai scriu, nu mai am chef, nu mai am pic de plăcere... Unde e voluptatea cu care altădată înșiram fraze, febrilă și ascunsă în câte un colț? Mă gândesc la asta ca la tinerete, ca la o idilă de demult, când te miri că o ființă atât de anostă a putut să-ți smulgă vreun sentiment, și te apucă jena. O, Doamne, suntem locuții de o sumedenie de străini care abia așteaptă să ne fure!

Dar eu niciodată n-am putut să descriu amănunțit ceva real. Abia după ce mă depărta de realitatea voluptată insistență a amănuștelor. Acum, greoaie, cu stiliul în mână ca și cum aș ține o seringă, abia îmi amintesc să țin șirul drept pe o foaie și multe litere îmi ies anapoda.

(Continuare în pag. a II-a)

SALA DE LECTURĂ

Ion Radu, membru supleant al CPEx, viceprim-ministru al Guvernului, s-a deplasat la Sofia, pentru a participa la a XIII-a sesiune a Comisiei interguvernamentale româno-bulgare de colaborare economică și tehnico-științifică. Cu întârziere de câteva zile, căci sărbătorirea zilei naționale se încheiase, întreprinderea „23 August” anunța finalizarea compresorului cu numărul 200. În

județul Alba, raliul automobilistic „Apulum” se afla în faza ultimelor pregătiri. Mai erau trei zile până la debutul competiției.

Ion Radu, la discuții în Sofia

Ion Radu, membru supleant al CPEx, viceprim-ministru al Guvernului, s-a deplasat la Sofia, pentru

JURNALUL ZILEI

a participa la a XIII-a sesiune a Comisiei interguvernamentale româno-bulgare de colaborare economică și tehnico-științifică. Oficialul român a convorbat cu Gheorghi Atanasov, membru al Biroului Politic al CC al Partidului Comunist Bulgar (PCB), despre schimburile comerciale dintre cele două țări vecine.

(Continuare în pag. a II-a)

CUM S-A VĂZUT ANUL 1989 LA VÂRFUL SECURITĂȚII

Întreaga țară, ocupată de „turiști speciali”

Congresul al XIV-lea al PCR a marcat o intensificare a acțiunilor ostile României. De la vârful Departamentului Securității Statului (DSS), generalul de brigadă (r) Aurel Rogojan, atunci locotenent-colonel și omul din umbra generalului Iulian Vlad, a putut observa cum nemulțumirile populare atinseseră un prag exploziv. Aurel Rogojan dezlănțuie că șeful DSS, generalul Iulian Vlad, a avut în noiembrie 1989 o întâlnire de 40 de minute cu dictatorul Nicolae Ceaușescu în care i-a prezentat radiografia reală a României și faptul că reasezările de la nivel internațional nu au cum să ocolească România.

Șeful Securității a mai avut o raportare specială pentru Nicolae Ceaușescu în ajunul întâlnirii de la Malta dintre Bush și Gorbaciov. Aurel Rogojan descrie și care a fost rolul multitudinii de „turiști” care pur și simplu au invadat România în acel sfârșit de an, cu predilecție dinspre URSS, Ungaria și Iugoslavia. (Răzvan BELCIUGANU)

Departamentul Securității Statului nu a fost implicat în nici un fel în

organizarea Congresului al XIV-lea al PCR, fiindcă pregătirea Congresului era atributul organelor de partid competente: Comitetul Central, Comitetul Politic Executiv, Secretariatul CC cu secțiile pe domenii și, în mod special, al colectivului organizatoric condus personal de secretarul general al partidului.

Totuși, la modul figurat, a făcut ceva și DSS. În conferințele unor organizații locale ale Partidului Comunist Român din unsprezece județe și municipiul București au fost exprimate peste 30 de împotriri la realegerea lui Nicolae Ceaușescu ca secretar general, la Congresul al XIV-lea al PCR din 23-25 noiembrie 1989.

Responsabilii politici județeni respectivi, în acord cu membrii ai conducerii centrale a partidului, convin să nu-l informeze pe Nicolae Ceaușescu.

Generalul Iulian Vlad, ministru secretar de stat la Ministerul de Interne și șef al Departamentului Securității Statului își asumă decizia spargerii blocadei informaționale, determinându-l pe Emil Bobu și,

prin el, pe Elena Ceaușescu să-i prezinte secretarului general și Președintelui al Republicii situația reală.

În preajma Congresului, presa oficială a partidelor comuniste și muncitorești din statele membre ale Tratatului de la Varșovia, dar și cea de la Belgrad, în mod aparte, critică fără menajamente politica dusă de Nicolae Ceaușescu.

Televiziunea din Ungaria dedica emisiuni speciale pentru congenerii din România, care sunt recepționate și induc orientări net potrivnice liniei politice oficiale a Bucureștiului. La Oradea și în celelalte reședințe ale județelor învecinate cu Ungaria și Iugoslavia se organizează, ad-hoc, grupe operative de monitorizare a propagandei pe care Budapesta și Belgradul o realizau vizând obiective politice în România.

Aproape că nu mai exista țară din Europa a cărei presă să nu atace sistematic regimul politic de la București.

(Continuare în pag. a III-a)

CRONICA NEAGRĂ

Ingeniozitate pentru furtul de fise de la telefonul public

Pentru a face rost de banii necesari pentru cumpărături în acele zile, chiar dacă nu prea existau produse, românul nostru a fost dintotdeauna ingenios. Tot felul de metode, care mai de care mai simple sau mai cu imaginație făcute. Iar priceperea în astfel de cazuri se manifesta de timpuriu, la vârste fragede. Până și copiii, elevii, pionierii sau UTC-iștii se țineau de mică potlogărie până să fie dați afară din respectivele organizații pe ușa din dos. Un furt cu totul și cu totul inedit și pe atunci, dar care

astăzi nu mai e posibil. Un furt de fise din telefonul public. Fapta se petrecea în vara anului 1989. Inculpatul minor a mers la Spitalul de Psihiatrie Socola cu scopul de a forța cutia colectoare, de unde urma să sustragă monedele introduse în telefon pentru derularea convorbirilor telefonice. Acesta a băgat o bucată de burete în cutia telefonului cu ajutorul unei sârme, dar a fost între timp depistat de un martor care l-a turnat și a venit Miștia de l-a umflat. Făptuitorul era un adolescent, de altfel. Elev în clasa a IX-a

la Liceul Industrial Metalurgic. Băiatul avea un comportament necorespunzător încă de acolo. Lipsea nemotivat de la școală, mai mult, a rămas și repetent în anul școlar 1987-1988. Mai suferise o condamnare, dar a scăpat de școala de corecție. Trei ani luase pentru fapte similare, însă a fost grațiat. Și de data aceasta Sebastian D., de 14 ani, a primit o pedeapsă de doi ani la o școală specială de muncă și reeducare, cum erau la acea vreme destule de multe în România.

Cristinel C. POPA

Fenomenul SF — reviste „ilegale” și zeci de cenacluri

SF-ul, ca mișcare literar-artistică, dar și ca domeniu de interes conex științei și tehnicii de ultimă oră, a fost cultivat în România până la sfârșitul anului 1989 cu o deosebită fervoare alimentată și de situația social-politică a vremii. Publicul interesat era extrem de numeros, dovadă fiind existența la sfârșitul anului 1989 a peste 70 de cenacluri dedicate la nivelul țării.

În 1989, profesorul Aurel Cărășel și autorul de SF cunoscut sub numele de Harry T. Francis, preda limba și literatura română la Liceul Agroidustrii al Cernavodă și conducea un astfel de cenaclu format din 60 de membri, majoritatea elevi. Era singurul cenaclu SF pentru acest profil de vârstă din țară. În acest an au început și problemele profesorului cu Securitatea, care a făcut presiuni nu numai asupra sa, ci și asupra elevilor implicați. Iată cum au stat lucrurile. În luna mai 1989, Atlantida, fanzinul cenaclului (revistă cu profil science-fiction), primea, „Pre-

miul revistei Știință și tehnică” pentru „Cea mai Bună Revistă de Amatori”, pe anul 1989, la Consfătuirea Națională de SF din Timișoara. Cu acest prilej, autorii au intrat în vizorul autorităților, care au început să facă presiuni. Doreau să afle care au fost circumstanțele editării, de unde a fost luat Bun-ul de Tipar, la ce Xerox a fost multiplicată revista. Trebuie menționat că Atlantida era pe atunci la al patrulea număr, editat „la xeroxul unei unități militare din Slobozia. Domnul Cărășel ne-a explicat de ce a ales o cale „alternativă” pentru realizarea Atlantidei.

Xerox contra țigări și cafea

„Calea oficială pentru realizarea unei reviste și chiar a unui fanzin tipărit era aceea a obținerii aprobărilor din partea propagandei PC.

(Continuare în pag. a III-a)

DISTINCTII ACORDATE FAMILIEI CEAUȘESCU

Ceașescu, Bongo și „steaua ecuatorială”

FOTO: Arhivele Naționale

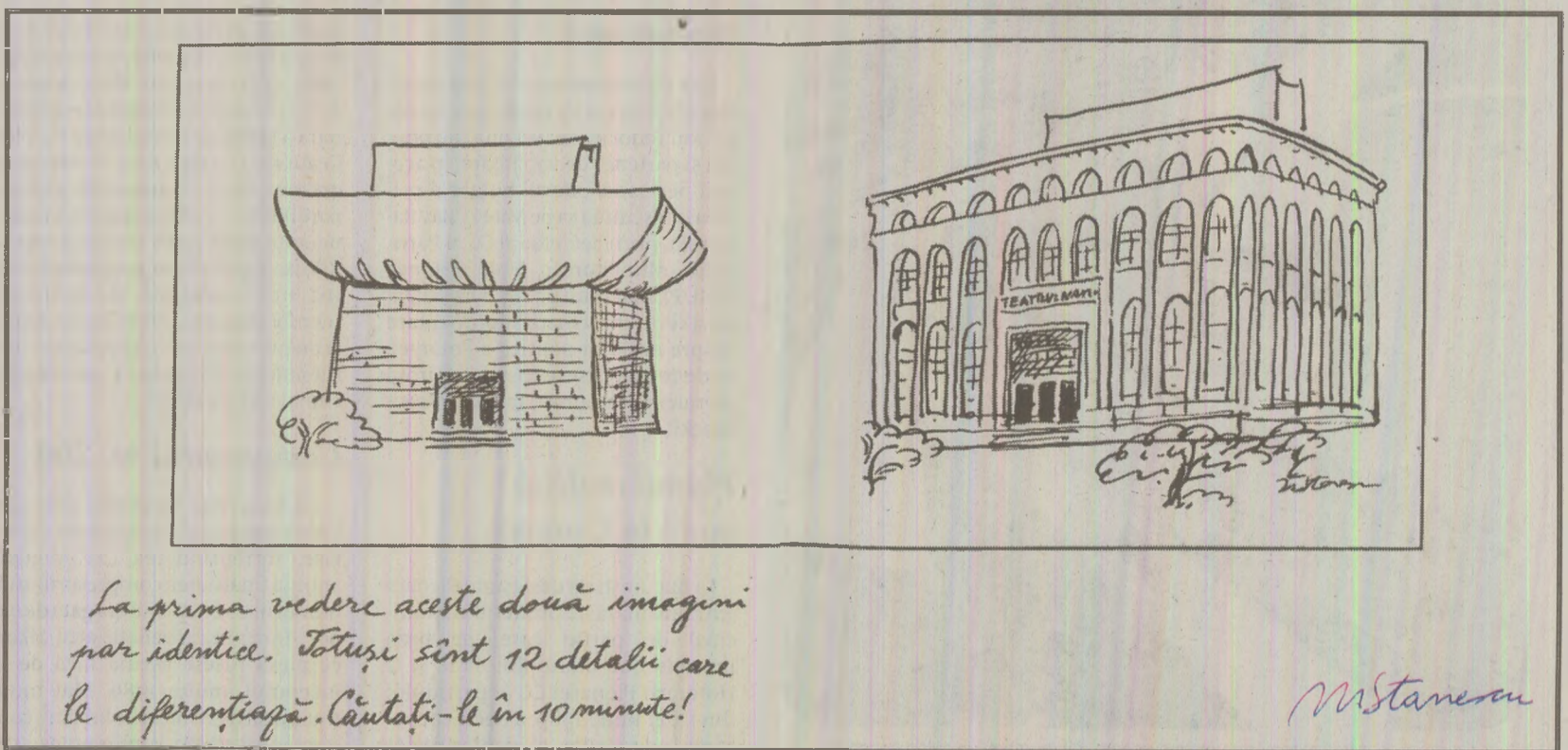
„Drept recunoștință pentru serviciile aduse Republicii Gaboneze”, la 26 iunie 1976, la Palatul Consiliului de Stat din București, Albert Bernard Bongo (cunoscut și sub numele africanizat Omar Bongo Ondimba) i-a acordat lui Nicolae Ceaușescu distincția „Marea Cruce a Ordinului Steaua Ecuatorială”.

Cea mai prestigioasă medalie gaboneză a fost instituită în 1959, acordându-se atât civililor, cât și militarilor. A fost realizată la Paris, de Casa Arthus-Bertrand, renumiți bijutieri care realizau la comandă insigne, broderii, drapele și decorații franceze și străine.

Medalia este reprezentată printr-o stea cu șase raze, de culoare galben-portocalie, care încadrează în centru un medaliion albastru. În interior scria „Republique Gabonaise 1959”. Un chip de femeie, în profil, orientat spre stânga, simboliza tânără republică, după tradiția franceză. Alte șase buchete de câte trei raze albastre, mai mici, completeau medalia. În partea superioară, erau realizate în culoarea verde, două frunze de palmier. Pe revers, era inscripționat un cerc albastru, cu legenda „Union, Travail, Justice” (unitate, muncă, dreptate) și steagul tricolor gabonez (verde, albastru, galben).

Albert-Bernard Bongo se afla la putere din 1967. I se potrivește de minune caracterizarea „mic la stat, mare la sfat”. Politicianul de numai 1 metru și 50 centimetri a rămas în fruntea Gabonului până în 2009. Prietenia cu Nicolae Ceaușescu a fost statornică pe parcursul anilor '70. În 1979, de pildă, a organizat un dineu fastuos pentru cei doi Ceaușești. Se spune că, în 2006, cu ocazia Reuniunii Francofoniei, desfășurate la București, s-ar fi interesat insistent de soarta celor doi. Devenise între timp, unul dintre cei mai bogați dictatori din lume. Intrase și în topul celor mai longevivi conducători africani, cu cei 42 de ani de putere continuă exercitată în fruntea Gabonului.

Florin MIHAI

La prima vedere aceste două imagini par identice. Totuși sînt 12 detalii care le diferentiază. Căutați-le în 10 minute!

N. Stancu

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Întâlnire româno-moldovenească la Leningrad

(Urmare din pag. 1)

După câteva minute de conversație, românii și-au dat seama că studenții nu le puseseră nici un gând rău, legându-se o prietenie de câteva zile. Pentru tinerii basarabeni, suspiciunea cu care au fost primiți li s-a părut destul de stranie. Ei trăiau în anii Perestroicii și credeau că toată lumea comunistă fusese curățată de metehnele comunismului conservator.

Ludmila Rotari își aduce aminte că cea mai mare nemulțumire a turiștilor români era aceea că nu fuseseră lăsați să schimbe atâtea ruble cât și-ar fi dorit, în țară. După cum se știe, principalul scop al turiștilor în anii '80 era să cumpere diverse obiecte din orașele pe care le vizitau. Ca să facă rost de bani, ei aduseseră de-acasă diverse obiecte pe care le comercializau pe străzile Leningradului. Tocmai de aceea, studenții basarabeni le-au fost de mare

ajutor, pentru a le facilita comunicarea cu clienții ruși. Inițial au încercat să le vândă lor produsele aduse din România, însă tinerii nu aveau destui bani. Doar pentru iile tradiționale au scos ruble din buzunar. Cosmetice și textile puteau găsi și la Chișinău.

Din banii obținuți în urma comerțului stradal, plus ce aveau de acasă, turiștii români și-au cumpărat, în general, obiecte din aur. Și anticoncepționale, care erau la mare căutare. Se cumpărau cu pungile, încât farmaciile erau „devalizate” după vizita confracților de pe plaiurile mioritice.

În ultimele zile, studenții basarabeni și vizitatorii români au făcut schimb de adrese. Securitatea a avut însă grijă ca scrisorile să nu treacă Prutul decât până la serviciul său special pentru corespondență cu străinătatea. La Chișinău n-a mai ajuns nici o reacție din partea prietenilor de-o vară din România.

(a consemnat Ilarion ȚIU)

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

„Ești stătută”, râdea Gabi când, la stăruințele ei („Ai un best-seller la dispoziție!”), i-am descris imposibilitatea de a scrie.

O fi. Numai că, spre deosebire de alți „stătuți” care se reped din cauza asta cu poftă la orice pradă, mie imi vine, dimpotrivă, să-mi prelungească castitatea, nu mă îndur să-mi interzic această abinență prin care abia dobândisem o condiție nouă și – recunosc – comodă: lipsa obligației, lipsa grijii scrisului. Oho, după douăzeci de ani, fată, s-au scurs aproape patru luni fără nici un fel de scris, afară de iscăliturile de pe spălți la noul meu serviciu! Cum citeșc, pentru a-mi îndeplini norma, cel puțin treizeci de spălți pe zi, și fiecare din ei trebuie semnat, am ajuns să trag la iscălituri zilnic mai ceva ca un director. Ar trebui să-mi fac o parafă, și chiar am una, dar mi-e că fetele m-ar considera nu știu cum vâzându-mă cu ștampila după mine.

Dar poate că există în biografia noastră perioade în care ceea ce am neglijat își ia revanșa, anihilându-ne un timp obișnuințele. Acum, mie, de exemplu, viața mi-a anihilat scrisul, dar și cititul, adică exact „instrumentele” prin care o filtrasem până acum. Culemea e că această anihilare (toată pasărea pe limba ei pieră) a pornit tot de la scris...

Și acum stau și incasez tot ceea ce viața găsește de cuviință să-mi plesnească peste față. Anihilată, epuizată, abia iau o carte în mână când și dau drumul, negăsindu-i rostul în noua mea situație. Mi se pare că, dacă scriu, dacă citeșc acum, e o impostură. Mi-a trebuit întotdeauna o legitimare oficială a faptelor mele, chiar a sentimentelor mele. Cum să iubești dacă nu ești căsătorit cu persoana respectivă? Cum să scrii dacă n-ai meseria respectivă? Faptul că eram ziaristă însemna în mintea mea scrupuloasă o acoperire și pentru restul măzgălelilor. Se chema că am dreptul...

Acum însă m-a părăsit curajul – mi se pare clar că pentru a scrie îți trebuie în primul rând curaj intelectual, ca și pentru a citi – și însur aceste rânduri dezolate cu un puternic sentiment fraudulos. „Nici

n-am trăit/ spre-a nu jigni pe nimeni”, scria cândva Blandiana, într-un vers care mi-a plăcut teribil... Viața noastră, o continuă jignire reciprocă, sau paralelă, de ce oare?

Tia Serbănescu, femeia din fotografie, Jurnal 1987-1989, București, Compania, 2002, p. 236-237

Ciudată „terapie” e cititul! Datorită lui Svevo m-am mai liniștit cu fumatul, fără să renunț totuși, dar scriu și fără învălirile obișnuite în fum. Hainele mele miros oricum a tutun de prima calitate, iar în zilele când mă duc la Press Center a ceva duhnitor, un amestec de țigări ieftine fumate de colegii mei veniți din toate colturile lumii, aici, la Stockholm.

Nelinistea mea a survenit și din faptul că am fost anunțată că se vor schimba țevile instalațiilor din casa noastră și oameni necunoscuți ne vor deranja și aceasta înseamnă pentru mine adio concentrării speciale la masa mea de scris. Voi încerca să scriu la Press Center (punând degetele în urechi!) sau la masa mea de la Pickwick Club, unde am scris până acum numai note și articole scurte.

Gabriela Melinescu, Jurnal suedez II (1984-1989), Iosif, Polirom, 2002, p. 271

La școală îl găseșc pe părintele protopop Costică și-mi promite că-mi dă un telefon în problema matrimonială (?). După o hoinăreală cu amicii (nea Vasile, Costică Radu, Sandrino), cu vârstele lor cuprinse între 23 și 55 de ani, reușesc să fac o baie acasă și să citeșc toată după-amiaza versuri de Florin Mușur („Spectacol amănat”), descopăr căm târziu un poet cu specifică putere de creație, de temeiul desolemnizării vieții, peceptul că spectacolul carnavalesc... Ample demonstrații la Chișinău pentru impunerea limbii românești (cu alfabet latin) ca limbă oficială. Letonia (unde am fost!), Lituania și Estonia vor autonomie deplină. Lech Walesa vorbește de moratorii pentru sistarea grevelor, care ar putea prejudicia eforturile de a se alcătui un guvern de către „Solidaritatea”. Liniște în Liban. Partea a doua a memorialului lui Dumitru Mazilu. E prea trist. (...)

C. Trandafir, Jurnal în curs de apariție

ÎNVĂȚĂCEI STRĂINI ÎN ROMÂNIA SOCIALISTĂ

(Urmare din pag. 1)

Este drept că mai toți studenții străini erau totuși niște învățăcei veniți aici doar ca să învețe carte. Totuși, după 1990, unii dintre ei au reapărut pe meleagurile noastre deghizați în prosperi oameni de afaceri. Despre aceștia s-a spus că ar fi fost racolați cândva de Securitate, iar după Revoluție au fost preluați de noile servicii secrete, dar și de reprezentanți ai clasei politice cu care au colaborat în „afaceri”. Zaher Iskandarani și Kamel Kader au fost doar doi dintre aceștia. La fel ca și celebrul Omar Hayssam. Cu toții au sosit în România la sfârșitul anilor '80 și, cu toate că despre ei s-a tot spus că în realitate ar fi fost ofițeri ai unor servicii secrete din țările arabe, au fost lăsați să-și facă de cap nestingheriți pe meleagurile noastre.

„Uscăturile” din pădurea străină

Indiferent de facultatea pe care o frecventau, studenția străinilor dura cu un an mai mult decât cea a autohtonilor. Și asta pentru că primele 12 luni erau dedicate învățării limbii române. Dar și adaptării la condițiile concrete de trai din țara noastră. Dar, pentru unii, adaptarea și integrarea au însemnat niște aspecte mult dincolo de ceea ce se aștepta de la ei. Majoritatea erau „finanțati” de acasă cu diverse sume de bani. Iar într-o țară în care deținerea unui singur dolar te putea trimite la pușcărie, iar shop-urile păreau un fel de ținuturi paradisiace burdușite cu mărfuri deficiente pe piața autohtonă, studenții străini se bucurau, bineînțeles, de atenția tuturor. Mai ales a fetelor. Și cu toate că „gura lumii” avea câte ceva de spus în privința unor eventuale legături cu cetățeni de culoare, multe dintre ele nu prea țineau cont de ea. Pe la mijlocul anilor '80, o fată din București și-a scandalizat familia, pe care a anunțat-o că s-a căsătorit oficial cu un tânăr venit de undeva, de prin Africa neagră. Până la urmă, oamenii s-au

Prietenia dintre România și țările africane oferea copiilor din familii mai instărite șansa să urmeze, contra cost sau prin burse de studiu, cursuri universitare pe plaiuri mioritice

FOTO: Arhivele Naționale

obișnuiți însă cu ideea, iar cei doi însurătei au locuit împreună. Dar fericirea lor a durat doar până în momentul în care băiatul și-a isprăvit studiile. După care a dispărut fără urmă. După un timp, tânăra soție și-a luat inima în dinți și, cu mari dificultăți, a plecat în țara soțului său, a cărui adresă o avea, bineînțeles. Dar acolo, surpriză. Părinții lui i-au comunicat că fiul lor nu are

cum să fie înșurat. Și asta pentru că, după tradiția și legislația locală, o căsătorie valabilă este doar cea oficiată acolo, acasă, în fața marelui preot și a șefului de trib. Așa că, după tradiția lor, fata era căsătorită cu el doar la ea în țară, în România. Loc în care el nu a mai apărut niciodată. Ghinionul ei! Dar nu toate fetele române visau să se căsătorească neapărat cu un student străin.

CURS DE JURNALISTICĂ (25)

Prelucrarea informațiilor pentru mesaje cu structură complexă

(...) Nu orice text se pretează la culoare. Un anunț prezintă un raport asupra ratei dobânzii în creștere, diferite acțiuni ornamentale nu lasă șanse pentru o descriere vizuală. Dar se presupune că autorul următorului fragment ar fi putut să facă mai mult decât să arunce două adjective palide, cu nuanțe superficiale: „Ministrul Apărării, Gaspar Weinberger, și-a început toastul în sala de banchet, împodobită oficial, a Ministerului suedez de Externe.” După întreaga imagine redată, Weinberger ar fi putut să-și înceapă toastul într-o altă ladă de ambalaj. Probabil că reporterul a văzut locul. Ce evocă „împodobit”? Cupidoni rănjind dintr-o frescă de pe tavan? Stâlpi cu înfloritură și ornamente în unghiuri drepte? Nu știm. Și ce arată „oficial”? Îndeplinesc oare, cu adevărat, vreo funcție aceste epitețe minore lipsite de „sala de banchet”? Este indeolnic. Când vrei să descrii, fă-o cu detalii precise. Altminteri irosești spațiul.

Nu exagera!

Platitudinea reprezintă cea mai mare problemă în redactarea știrilor, mai mult decât culoarea excesivă, dar și culoarea poate fi exagerată. Toți am suferit citind articole despre crime, în care reporterii au insistat în mod vampiric asupra băltoacelor de sânge și ne-au „incantat” cu gradul exact de descompunere al unui corp mort de două săptămâni.

Descrierea unei incinerări între doi bețivi la o întrunire politică, oricât de pitorească, nu este apreciată prea mult în relatarea cuvântărilor candidaturii la președinție. La fel de mult, ca orice altceva în această meserie complicată, culoarea necesită un simț al echilibrului și proporției imposibil de definit și fiecare detaliu de culoare trebuie să treacă testul de relevanță. Autorul, formându-și ochiul să observe detaliile cu intensitatea unui păsărar zelos, trebuie să vină la dactilografă cu un bloc-notes ticșit de detalii. Iar apoi să-și impună disciplina de a folosi doar acele detalii care spun ceva despre subiect.

Nu este ușor să înlăturăm detaliile adunate cu sârguință. Autorul este deseori tentat să le folosească, pentru că le are. Și poate tocmai de aceea, în nenumărate interviuri ale celebrităților, ni se spune că Miss Sexualitatea se dispensează de vorbele ei de duh mâncând o salată de roșii și cresson. (Mentionați meniul doar dacă este vorba despre fileu de sarpe cu clopotei!) (...)

Pseudo-culoare, Clișee și alte greșeli

Trecem acum de la culoarea vie la lumea inferoară a clișeeilor (expresiiilor stereotipe), figurilor de stil diforme, comparațiilor răstălmăcite. Acestea izvorăsc, de asemenea, impulsul laudabil de a face subiectul (materialul de public) să strălucească, dar instrumentele sunt ieftine și la fel sunt rezultatele.

Clișeele sunt, prin definiție, expresii banale pe care autorii buni

încearcă să le evite. George Orwell, un jurist al stilului, recomandă cu mult în urmă: „Nu folosi niciodată o metaforă, o comparație sau o figură de stil pe care te-ai obișnuiți să i vezi în tipărituri”.

Ideea generală este sănătoasă, dar interzicerea prea cuprinzătoare. Nici un autor nu se poate descurca în întregime fără un stoc mare de expresii familiare care include expresii idiomatice muncite.

Răposatul Eric Partridge, care a compilat în mod eroic un Dicționar al clișeeilor, a admis că ceea ce constituie un clișeu este parțial o chestiune de opinie. Pune un cuplu de redactori să vâneze clișeele din același material și unele dintre trofeele lor vor fi diferite; unul se poate sufoca la o expresie care îl irită pe celălalt.

Modul în care se folosește o expresie răsuflată se răsfâranțe asupra statutului de clișeu. Sir Ernest Gowers, alt om desăvârșit din punct de vedere al vocabularului, spune că este bine să vedem dacă clișeele „sunt folosite pe negândite, ca și confecțiile de gata, sau alese ca cel mai bun mijloc de a spune ceea ce are autorul de spus”. (...)

A cădea în propria cursă

Multe clișee sunt metafore și comparații care au fost exploatare până-n pânzele albe.

Autorii experimentați și le nascocesc cu ușurință, fapt care face ca limbajul lor să fie concret și „colorat” (pitoresc). Figurile de stil sunt caractere instabile, valoroase când își ating ținta și neliniștitoare când sunt rateuri. (...)

De fapt, când vă emoționați în fața unei figuri de stil neobișnuite, de curând produsă, aruncați-o a doua privire clinică. Oastfel de precauție ar fi cruțat următoarele exemple din ziar de situația jenantă:

„Rata dobânzii a dat roade noi astăzi”.

„Într-o seră financiară”.

„Sprâncenele lui se încrețiră într-o privire fixă, vijelioasă”.

„Majoritatea oamenilor privesc fix, cu ochii la unanimitate obiect, dar nu într-un mod vijelios”.

„Frustrarea, scepticismul și umorul au jonglat ieri pentru dominarea acelora a căror odisee internațională ar fi trebuit să înceapă la punctul terminus (TWA)”.

Cu totul, un mic carnaval, dar frustrarea, scepticismul și umorul sunt idei abstracte care nu jonglează și chiar (și) jonglerii nu jonglează pentru a domina. Poate că autorul voia să spună „au intrat în dispută”, dar nici asta n-ar ajuta prea mult.

Metaforele: mixte și prelungite

Metaforele mixte sunt delicate obișnuite. Desi controversa este ultima furtună care l-a înghițit, ea este ultimul capitol dintr-o lungă serie de evenimente încălțite”.

Acestea sunt clișee, dar o furtună nu se preschimbă într-un capitol.

O metaforă moartă este câteodată trezită la o viață indecentă de una activă.

„Era o idee înrădăcinată și lor le-a intrat în cap”.

Afară de cazul când o dezrădăcinează mai întâi.

Președintele Ford a ajuns la Medford, în această dimineață, continuându-și drumul pentru a arunca nisip în motorul jaganateii lui Reagan”.

O jaganată este o căruță mare, trasă de animale sau oameni și transportă un idol al zeului Krishna. (Discipolii se aruncau sub roți pentru a alina suferința). Greu de imaginat cu motoare și de asociat campaniei lui Reagan. (...)

Pericolul personificării

Personificarea, împreună cu alegoria, a fost moda literară în secolul al XVIII-lea, dar ea vine în conflict cu tendința modernă și astăzi este cel mai slab procedeu metaforic. Desigur, limba însăși personificată: spunea că norocul zămbeste, soarta se încruntă și așa mai departe. Dar asta este ceva modest. Nu este la fel când să ne etalăm cu expresii ca Bătrana iarnă. Timpul părinte, Natura mamă și le inezăstrăm cu trăsături omenești.

Degetul destinului era pe punctul de a-l gădila pe acest om: „Iarna a izbit cu pumnul ei de gheață fața națiunii, astăzi”.

Totul îi mergea de minune până când Doamna şansă i-a întors spatele cu indiferență. Mercurul s-a zbat toată ziua să urce mai sus de zero”.

Sincer, dragul meu, mercurului puțin îi pasă!

Acest fel de a scrie era în declin când serviciul meteorologic i-a dat un nou avânt odată cu decizia sa dezastruoasă de a boteza uraganele. Unii autori au găsit tentatia irezistibilă, lată un exemplu mai blând despre ceea ce s-a întâmplat cu furtunile:

„Jupoanele uraganului Belle au mers cu pași ușori prin New Jersey, astăzi, spre o alunecare de teren în Long Island, curbând un grup de clădiri cuprinse între patru străzi de fe faimosul pavaj de scânduri din Atlantic City”.

În realitate, dacă cineva a trecut cu pași ușori atunci a fost Belle mai degrabă decât jupoanele ei care deformează pavajele de scânduri, dar, de fapt, n-are nici o importanță.

Fragment din „Tehnica scrisului”, Caiet Documentar editat de Catedra de teorie și practică presei a Academiei de Studii Social-Politice, p. 129-132

Creatori de modă recomandau haine ușoare, din bumbac, în culori deschise

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Într-o scrisoare trimisă atunci, Nicolae Ceaușescu l-a salutat pe omologul său Todor Iivkov, vechiul său prieten și partener de vânătoare. În aceeași perioadă, liderul bulgar îl primea la reședință sa pe Mieczysław Rakowski, prim-secretar al CC al Partidului Muncitoresc Unit Polonez (PMUP). Mai mult ca sigur că bulgarul a cerut informații suplimentare despre evoluția politică a Poloniei, unde recent fusese instalat primul premier necomunist, Tadeusz Mazowiecki.

Planul realizat până la Congres

La București s-a desfășurat Plenara extraordinară a Comitetului municipal de partid care, pe baza prevederilor Statutului PCR și a Hotărârii Plenarei CC al partidului din 18-27 iunie 1989, a decis convocarea adunărilor și conferințelor

pentru dări de seamă. Fiecare vorbitor a evocat, cu evlavie, personalitatea „celui mai iubit fiu al poporului”, omagiind „gândirea revoluționară a genialului om politic Nicolae Ceaușescu”. După care s-a trecut la ordinea de zi. În aplauzele participanților s-a decis realizarea planului pe anul 1989 până la Congresul XIV-lea al partidului, programat pentru luna noiembrie. Iar la sfârșit, membrii organizației și-au luat angajamente pentru respectarea termenului, promițând că „nu vor precepuți nici un efort”.

Compresorul nr. 200

Cu întârziere de câteva zile, căci sărbătorirea zilei naționale se încheiasă, Întreprinderea „23 August” anunța finalizarea compresorului cu numărul 200. Utilajul era gata de export. Fără a numi beneficiarul, aflăm că piesa fusese cerută încă de la începutul anului 1989. Mai mult, mulțumit de realizările fabricii, contractantul străin suplimentase ce-

rerea Alături de compresorul amintit, „23 August” lansase de curând și alte produse: compresoare cu 2, 4, 6 și 8 cilindri, turbocompresoare, gazomotocompresoare de 1.000 și 1.200 CP, electrosulfat. Cio-cănul matritor de 40 de tone forță aștepta și el să fie definitivat.

Graul cifrelor

Liste graul ce-i place, „Iovarășului”. Nu-i întreprindere, institutie, cooperativa agricola care sa nu raporteze, în fiecare luna, cifre de productie. La fel a procedat si Consiliul uniagroindustrial de stat si cooperatist Mocui (Iud. Cluj). La sfarsitul veniutefaceuse araturile pe o suprafata de 1 320 de hectare, dintre care 750 ha pentru insamantările de toamnă. Cele 83 de tractoare ale unității munceau în două schimburi. Ba se pusese și de-o întrecere socialistă, în frunte fiind mecanizatorii din Mocui, Cărnărașu și Frata. Trei formații de lucru lucrau la fertilizarea solului, împrăștiind gunoaie de grajd pe sol. 22.800 de tone de îngrășământ natural fuseseră administrate de la începutul anului pe o suprafață de 621 de hectare, mai mult decât în toată țara. Iar la aportul agriculturii clujene. Între timp începuse și recoltatul cartofilor.

Darea de seamă se încheia cu mențiunea că 2.700 de țărani cooperatori fuseseră mobilizați pe ogoare.

Raliul automobilistic „Apulum”

În județul Alba, raliul automobilistic „Apulum” se afla în faza ultimelor pregătiri.

Mai erau trei zile până la debutul competiției organizate de Federația ACR și de Clubul județean Alba de automobilism și karting. „Apulum” se afla la prima ediție, fiind a V-a etapă a campionatului republican de raluri, divizia B. 100 de autoturisme din România își anunțaseră participarea.

Concursul se desfășura pe un parcurs de 278 de kilometri, cu 12 controale orare și zece probe de clasament. Verificarea tehnică a autovehiculelor se făcea la 31 august, la Stadionul „Cetate” din Alba Iulia.

Startul era anunțat pentru 1 septembrie, ora 9:01, din fața Centrului de cultură și creație „Cântarea României” al sindicatelor.

Concurenții străbateau următoarele localități: Zlatna, Buium

Cerbu, Corna, Gura Roșiei, Abrud, Bucium Poiniei, Mogos, Bărliești, Ghioncani, Întregalde, Galda de Jos, Aiud, Râmet, Ponor, Alba Iulia. În perioada concursului, circulația rutieră era întreruptă.

Vestimentație de bumbac în culori vii

Pentru ieșeni, ingenera Mariana Minculescu, angajată a Uniunii Iutețene a Cooperăției Mestesugărești (UICM), anunța ultimele tendințe în moda ale sfârșitului de vară. Recomandă, printre altele, o ținută din materiale ușoare și plăcute la purtat, cum ar fi bumbacul în culori vii, contrastante (alb, negru, roșu, albastru, galben, roz, verde).

„Ca sortimente se propun fuste și rochii inspirate din costumul de tenis, pantaloni, salopete, combinezoane, tricouri, o multitudine de modele pentru toate stilurile, ansambluri cu inie dreaptă, cu o mare varietate de detalii noi: gulere lucrate montate, duble, brodate, plăci tip plastron, plisate cu diverse aplicații, decupaje sau combinații de materiale și culori”, sugera angajata UICM.

Florin MIHAJ

Prima fotografie făcută pe „insula SF”, în 1989: în miloc, Alexandru Mironov, în dreapta jos, Aurel Cărășel, în stânga, în picioare, Sorin Repanovici FOTO: Arhiva personală Aurel Cărășel

Fenomenul SF – reviste „ilegale” și zeci de cenacluri

(Urmare din pag. 1)

La Constatuarea Națională din 1989, într-o discuție privată cu Ioan Eremia Albescu (redactor-șef la revista Știință și Tehnică), acesta a afirmat că în anul următor se preconiza să dispară toate publicațiile regionale (ziare și reviste), cu vreo trei-patru excepții (printre care și revista Vatra), urmând să rămână vie numai presa centrală, dar chiar și la acest nivel urmau să aibă loc câteva operații chirurgicale de amputare (trebuia să dispară, de exemplu, Gazeta Sporturilor). Situația era motivată de lipsa de hârtie de tipărit. Așadar, era chiar imposibil să urmeze "calea legală". În plus, disidența fanzinelor SF era un fapt deja devenit istoric – o parte din cele scoase în acea perioadă apăreau semilegal (aveau un accept verbal) sau "ilegal". Experiența cu "ilegalitatea" o mai avusesem în perioada 1981-1985, când editasem fanzinul Omicron Satelit la Craiova. Existau patru condiții pentru a putea duce la capăt un astfel de lucru: să ai o mașină de scris, una și un simț al mătășării dezvoltat, să ai cunoștințe la o tipografie, care să-ți facă rost, pe sește, de hârtia necesară, să ai acces la un xerox, linotip, xerografie unde să-ți tipărești materialul, să ai o rețea de difuzare asigurată (pe lângă cea oficială); aici, lucrurile erau mai simple: fanzinul se vindea ca pâinea caldă la întrunirile regionale sau naționale. Atlanta, da, fost un lux chiar și pentru mine: cuprindea un sumar complet, în 64 de pagini, format A4 – avea materiale de știință, proze și lirică SF, traduceri, careni de profil, grafică, poșta redacției." Asemenea inițiative nu erau neobișnuite printre cenacliști SF. Mulți au editat pe propria răspundere fanzine de mici dimensiuni, "xeroxate sau linotipate în locurile unde, pentru un cartuș de Kent sau un pachet de cafea, cei care aveau în grijă mașinările respective riscu și le editau pe ascuns". Printre acestea: Omicron Satelit, aparut la Craiova, Biblioteca Nova, la Timișoara, Solaris, la București, Atlanta, la Cernavodă.

În luna iunie a anului 1989, cenaciul condus de Aurel Cărășel l-a avut ca invitat de onoare pe Alexandru Mironov, pe atunci redactor la Radio București. Președintele de cenacul, elevul Sorin Repanovici, i-a propus domnului Mironov realizarea unei tabere de creație SF pe o insulă aflată la 22 de kilometri

de Cernavodă. A avut loc o descindere la fața locului, cu o salupă pusă la dispoziție de Capitania Portului Cernavodă. Domnul Cărașel își amintește că: „Fascinat de imaginea unică a insulei, Alexandru Mironov s-a declarat de acord pentru o încercare, în anul următor, în paralel cu Tabăra SF din pădurea de la Guranda (jud. Suceava)”. Așa a luat naștere Atlantykyron, un fenomen de educație nonformală, derulat de atunci, neîntrerupt, în același cadru danubian.

Johnny Mnemonic, în traducere neautorizată

„Pentru generația anilor '80, considera domnul Cărașel, SF-ul a fost o evadare dintr-un prezent cenușiu, tern și trist, un mijloc puternic de socializare, la marginea sistemului comunist, ignorându-i cea mai mare parte din reguli și interdicții; la sfârșitul anului 1989 existau peste 70 de astfel de cenecluri și cluburi, activând în orașele importante ale țării și adunând sub îndrumarea imaginativă aproximativ 4.000-5.000 de împătimiti ai acestui tip de literatură și cultură care a reprezentat una dintre puținele legături cu Occidentul care ne mai rămăseseră.”

Literatura autorilor de SF în voga în Vest era însă o raritate la sfârșitul anilor '80. Autoritățile preferau autori decedați cu 50-60 de ani în urmă, pentru că erau mai puțin incomozi. Nu puneau probleme Jules Verne, H.G. Wells, J.H. Rosny-Aîne și nici rusei Alexei Tolstoi (cu *Hiperboloidul inginerului Garin*), Mihail Leasenko (cu *Omul-răzătoare*) sau Ivan Efremov (cu *Nebulosa din Andromeda*). Pentru a traduce din autori contemporani, se realizau adevărate tururi de forță în domeniul ingenuității: spre exemplu, în *Alfanahul* Anticipatia apăreau romane semnate de James Gunn sau de frații Strugatski purtând ca anet, în paranteză, mențiunea „Fragmente”; pentru așa ceva nimeni nu percepea drept de copyright. Numai că aceste fragmente reprezentau 98% din întreaga operă (lipseau câteva pagini de la început și de la sfârșit, pagini care erau rezumate de antologatori, pentru ca opera să-și păstreze înțelesul), își amintesc profesorul Cărașel. Accesul la literatura SF la zi, din Vest, mai era posibil prin imprumutarea unor cărți tri-

mise sau aduse „de afară” și prin intermediul traducerilor neautorizate, făcute pentru a fi citite prin cenzuri și din care circulau variante xeroxate printre cunoscuți. În felul acesta au apărut „Johnny Mnemonic” de William Gibson, „Fundatia” de Isaac Asimov, „Dune” (vol. I) de H. Herbert. Aceste traduceri nu au copleșit însă nici măcar 15% din necesarul de traduceri solicitat de piața românească. „E vorba despre o piață și o perioadă în care publicatiile oficiale SF atingeau ușor tiraje de 100.000-150.000 de exemplare și se epuizau în mai puțin de două-trei zile”, apreciază Cărașel.

Pentru cei interesați de scrierea de opere SF, se puneă și problema actualizării informațiilor științifice și tehnice. Dat fiind căe accesul limitat la astfel de materiale, domnul Carășel e de acord ca SF-ul românesc funcționa „până la un punct” asemenea unei enclave. Informațiile erau dobândite, de cele mai multe ori, printr-un efort extraordinar. Uneori se primeau cărți solicitate unor mari universități din lume. „O parte din informații ajungeau în fandom (clubul de SF) pe cale orală (existau fani cu calificare științifică, unii chiar de renume, cum era prof. dr. Ion Mănuțu, astronautul român Dumitru Prunariu etc.), alți fani erau foarte buni popularizatori de știință, de exemplu, profesorul universitar Titus Filipas din Craiova, profesor de fizică, Alexandru Mironov, profesor de matematică); o parte din fani erau abonați la reviste științifice europene sau americane, exista o corespondență destul de bine pusă la punct între ei și Vestul lumii europene. În plus, existau chiar și inventatori români care participau la ședințe de cencuclu (unii, trăsniți de a binelea, își închipuiau, de pildă, că descoperiseră principiul de funcționare al farfurilor zburătoare).”

În prima jumătate a anilor '90, până în 1996, fenomenul SF din România s-a dezvoltat ca amplitudine, iar după acest an mișcarea a intrat treptat în regresie. Anul 2002, cu înființarea unor noi cenacurii (Helion la Timișoara și Solaris la București) și cu extinderea în spațiul virtual, a marcat un ușor reviriment. De remarcat faptul că, în 2001, Tabara de Creație Atlantycron, ale cărei baze au fost puse în anul 1989, a reușit să organizeze Convenția Anuală Europeană de SF pe insula de lângă vechea cetate Capidava.

Eliza DUMITRESCU

CUM S-A VĂZUT ANUL 1989 LA VÂRFUL SECURITĂȚII

ÎNTEAGA TARĂ, OCUPATĂ DE „TURISTI SPECIALI“

(Urmare din pag. 1)

Toate aceste lucruri au fost raportate sistematic, în frusta lor realitate. Nici nu se putea altfel, fiindcă Departamentul Securității Statului, în pofda presiunilor politice din ultimii 10 ani, cerea vizav deprofesionalizarea, dispunea de un corp al ofițerilor de informații cu un înalt grad de instruire (absolvenți de facultăți în cele mai diverse specialități, absolvenți ai unor cursuri de limbi, culturi și civilizații străine, un procent însemnat de specializări postuniversitare).

De altfel, nivelul pregătirii a fost una dintre premisele importante ale profunzimii și nuanțelor abordării misiunilor.

Într-un asemenea context, informarea președintelui României asupra tendințelor politice internaționale și influențelor acestora în plan intern devinise o întreprindere tot mai laborioasă și stresantă, nu din cauza vreunei rezerve de a i se prezenta știrile negative, extrem de incomode, ci din cauza avalanșei acestora, care impunea două și chiar mai multe editări pe zi ale informării operative. În unele zile, seful DSS rezerva până la patru ore (în două reprize, la începutul și încheierea zilei) pregătiri informaționale și verificări lor suplimentare.

În noiembrie 1989, nemulțumirile populare atinseseră un prag exploziv. Generalul Iulian Vlad i-a cerut lui Ceaușescu, în câteva rânduri, să-l primească, pentru a-i prezenta personal radiografia componentelor sociale ale securității interne: cronicizarea penuriei alimentare, a lipsei medicamentelor, combustibililor pentru încălzire, mai ales a spitalelor și școlilor, părăgirea satelor, eșecul sistemărilor rurale, criza energetică perpetuă, recepționarea în masă a posturilor de televiziune din țările vecine, vehemența presiunilor externe, misiunile itinerante de racolare ale organizațiilor

civice de front din țările vecine, convergența revendicărilor revizioniste din partea tuturor vecinilor, semnalele tot mai proaste privind gesturile și atitudinile Moscovei față de România, convingerea mediilor politico-diplomatice că ordinea internațională este în pragul unei reasezări fundamentale, care nu va ocili România.

Pregătit, de fiecare dată, pentru o expunere de 7-8 minute, raportul generalului Vlad a fost totdeauna prelungit de Ceaușescu, spre agitația și curiozitatea Elenei Ceaușescu, la circa 40 de minute.

Pe timpul audienței, primul ministru a fost, în mai multe rânduri, interpellat de Nicolae Ceaușescu, primind dispoziții după dispoziții și invderându-i că: „Voi veghea personal asupra rezolvării întocmai a problemelor...”.

Ma i menționez că a existat un raport special pe care generalul Vlad l-a înaintat lui Ceaușescu înaintea întâlnirii propriu zise de la Malta, când la nivelul consilierilor și miniștrilor celor doi șefi ai supraputerilor mondiale lucrurile esențiale fuseseră convenite, în cel puțin 2-3 etape...

Este interesantă o remarcă a generalului Vlad, pe care a făcut-o în calitate de martor în „Procesul celor 24-1-2” (al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR), citez: „Asta a fost soarta noastră, până la Malta am lucrat să deslușim Yalta...” Asta ne-a ajutat, în schimb, foarte mult să anticipăm și să nu fim chiar surprinși de Malta.

Intensificarea fluxului turistic înspre România a fost sesizată ceva mai devreme de unitățile teritoriale ale DSS din județele Botoșani și Suceava.

Controlul străinilor era, însă, în gestiunea structurilor specializate ale Ministerului de Interne, aflate în subordinea lui Tudor Postelnicu.

Statistic, rezulta un „du-te-vino“ permanent pe teritoriul Romaniei a unui minim de 30.000 și a unui maxim de

67.530 de persoane (în luna decembrie 1989 și numai din URSS).

În decembrie 1988 intraseră în România 30.879 de persoane din URSS)
A avut loc o stranie intensificare a turismului fără... obiective turistice! Unitățile teritoriale ale DSS din județele: Arad, Braïla, Braşov, Caraş-Severin, Covasna, Cluj, Timiş s.a. au raportat afli-xuri masive şi suspecte de „coloane turistice auto”, preponderent cu persoane din URSS, Ungaria şi Iugoslavia.

La jumătatea lunii decembrie, „turis-
tii sovietici” aflau masiv în România
din toate celelalte țări limitrofe. Nota
comună și, în același timp, ostentativă
a coloanelor de turiști era că toți se de-
plasau cu autoturisme „Lada” nou-nouțe,
parcă atunci scoase din fabrică pentru
rodaj...

Serviciul de contraspionaj de la Timișoara a sesizat că în zilele premergătoare datei de 16 decembrie 1989 dinspre Iugoslavia au intrat numeroase coloane de câte 20-30 de autoturisme... cu ruși și unguri, ajungându-se la cifre de ordinul sutelor, apoi al miilor. Cei în cauză nu au solicitat cazare hotelieră, preferând să se răspandească în orașe și să stea în mașini.

Acești numeroși „turști speciali” realizau un fel de „ocupație” pe trasee și în orașe dintre cele amintite anterior. Și unde s-au constatat provocări diversioniste.

Practic, nu se mai putea face nimic. Ori se închideau granițele, ori erau reținuți și se isca un conflict politico-statal. Cu vreo 70.000 de slujnice și guvernante – amante, viticultori, grădinari, morari și comercianți ocupase și Stieber, spionul Kaiserului, Franța, până la ocupația militară efectivă din 1871.

În noaptea de 16-17 decembrie, o asemenea coloană s-a deplasat cu scopul de a intra în Timișoara. A fost interceptată și determinată să ocolească orașul, dar o parte din mașini a scăpat, reușind să intre...

Aurel Rogojan

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI
O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri,
numai cu **JURNALUL**
NATIONAL
CEL MAI CITT ZIAR DE CALITATE
www.jurnalul.ro

10,9
LEI

COLABORAREA ROMÂNIEI CU UNGARIA ȘI IUGOSLAVIA ÎN DOMENIUL PRODUCȚIEI MILITARE

În perioada 30 mai – 1 iunie 1989 a avut loc la Sofia cea de-a 58-a ședință a Comisiei permanente a statelor membre ale CAER pentru industria de apărare. Delegația română care a participat la reuniune a fost condusă de generalul-colonel Gheorghe Zărnescu, vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării. Acesta a fost însoțit de șapte militari, cunoscuți ca fiind foarte buni specialiști în domeniile lor de activitate: generalul-locotenent Victor Stănculescu – prim-adjunct al ministrului Apărării Naționale și șef al Departamentului pentru Producția de Apărare și Înzestrare a Armatei (locuitor al conducătorului delegației); colonelul ing. V. Năstase – directorul Direcției speciale din Comitetul de Stat al Planificării; colonelul ing. M. Roșca – directorul general al Centralei Industriale de Echipament Special din Ministerul Industriei Electrotehnice; căpitanul de rangul ing. C. Popescu – șef de serviciu în Direcția specială din Comitetul de Stat al Planificării (secretarul delegației); colonelul ing. T. Mihailescu – șef de serviciu în Direcția de Comerț Exterior al Ministerului Apărării Naționale; colonelul ing. F. Badea – șeful Serviciului special din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini; colonelul ing. D. Soaită – ofițer I în Departamentul pentru Producția de Apărare și Înzestrare a Armatei.

În cursul ședinței de la Sofia, participanții au analizat „raportul Consiliului Tehnico-Economic al organizației internaționale, „Inter-ASU”, cu privire la activitatea desfășurată în anul 1988, precum și unele recomandări privind atribuirea suplimentară a specializării în fabricația unor mijloace tehnice ale sistemului”. Cu acel prilej, delegația română a anunțat că „este de acord să preia suplimentar specializarea în fabricația standardului de probe SI-89”. Consiliul menționat se ocupa, printre altele, de coordonarea elaborării și fabricației în statele membre ale CAER a sistemului automatizat de conducere a trupelor în campanie (SACTC).

La aceeași reuniune, Comisia permanentă a CAER a examinat și aprobat opt standarde pregătite de secția de standardizare în domeniul tehnicii militare. De asemenea, s-au aprobat unele recomandări în privința modernizării tehnicii de tancuri și blindate,

România și Ungaria au colaborat în domeniul reparării avioanelor sovietice de vânătoare MIG-21, deși acestea erau uzate și depășite din punct de vedere tehnic la sfârșitul anilor '80

FOTO: JURNALUL FOTO

precum și utilizarea maselor plastice în fabricația de tehnică militară.

Colaborarea militară româno-ungară

Colaborarea României cu alte state CAER se realiza și într-un cadru bilateral. De exemplu, la cea de-a 18-a sesiune a Comisiei mixte româno-ungare de colaborare economică și tehnico-științifică și cooperare în domeniul producției și reparației de tehnică militară (București, 29-31 martie 1989) s-a discutat despre continuarea colaborării dintre România și Ungaria. Cu acel prilej, șefii celor două delegații – generalul-colonel Gheorghe Zărnescu și generalul-locotenent dr D. Doro – au stabilit mai multe activități care urmau a fi desfășurate în comun în anul 1989 astfel:

„În domeniul acordării reciproce de consultații și transmitere de documentații și informări tehnice scrise, planul de colaborare tehnico-științifică prevede cunoașterea, pe fluxul de fabricație, în întreprinderile de profil

din RP Ungară a: tehnologiei de fabricație a țevilor din semifabricate forjate la rece; mărirea gradului de protecție a muncii prin introducerea mecanizării și automatizării operațiunilor la fabricația caselor pentru cartușe; cal. 14,5 mm și transmiterii documentației tehnice de service pentru giroteodolitul GI-C3 – în folosul părții române”.

În același timp, autoritățile de la București urmau să trimită celor de la Budapesta documentația de exploatare a centralei telefonice de campanie tip F-1613 și documentația de reparații curente, medii și capitale ale aruncătorului de grenade incendiar AGI-3x40. Aceste produse fuseseră importate de armata ungară din România.

Cele două state au colaborat în domeniul reparării avioanelor sovietice de vânătoare MIG-21, deși acestea erau uzate moral și fizic la sfârșitul anilor '80. Întreprinderea de Avioane Bacău și Întreprinderea Pestividei Gepgyar au fost angrenate în activitățile respective. Totodată, autoritățile române și ungare au dezvoltat coope-

rarea „în domeniul: fabricației muniției cal. 7,62 mm cu tub de oțel pentru mitralieră; muniției de artilerie și a loviturilor pentru aruncătoare; detonatorilor electrice pentru lucrări miniere”. De asemenea, a existat o cooperare pentru „fabricația tuburilor din masă plastică pentru bombe (de aruncător – n.r.) cal. 82 mm, a caselor de inițiere pentru focose și a proiectilelor luminoase; recondiționarea și reparația muniției de artilerie și cromarea țevilor pentru armamentul de infanterie; laserii de mică putere; gurile de foc de artilerie și de aruncătoare”.

La reuniunea de la București a Comisiei mixte româno-ungare a fost examinat și volumul livrărilor reciproce de tehnică militară. În anul 1988, România a importat din Ungaria produse speciale în valoare de 10 milioane de ruble, în timp ce exporturile sale de tehnică militară în țara vecină au fost de 8,4 milioane de ruble. Pentru 1989, balanța schimburilor respective a fost echilibrată, fiecare stat livrând produse în valoare de 7,2 milioane de ruble.

Avioanele militare româno-iugoslave

O altă țară cu care a colaborat România în domeniul fabricării de tehnică militară a fost Iugoslavia. De exemplu, în cursul vizitei efectuate la Belgrad și Trstenik (17-21 mai 1989), generalul-locotenent Victor Stănculescu și Constantin Teodorescu – director general al Centrului Național al Industriei Aeronautice Române – au discutat cu iugoslavii despre programul militar comun YUROM. Potrivit mandatului primit, delegația română a anunțat că autoritățile de la București erau de acord să livreze celor de la Belgrad șase fuzelaje de dublă comandă ale avionului de vânătoare-bombardament IAR-93 B, în anul 1990, în loc de șase fuzelaje de simplă comandă.

De asemenea, partea iugoslavă a fost informată că „se întreprind măsuri pentru lichidarea restanțelor privind asigurarea pieselor pentru completarea modulelor livrate”. În anii precedenți, Uzina de Avioane de la Craiova a trimis în Iugoslavia module ale avionului IAR-93 fără anumite piese componente, iar situația respectivă a fost reclamată de autoritățile de la Belgrad.

Generalul-locotenent Victor Stănculescu și Constantin Teodorescu au primit, de asemenea, mandat de la Nicolae Ceaușescu să-și exprime „interesul pentru inițierea unei cooperări în proiectarea și fabricarea avionului supersonic (IAR-97 – n.r.), precum și în domeniul reparației de aeronave și motoare de aviație”.

Prima intenție nu s-a concretizat, deoarece România și Iugoslavia nu aveau la dispoziție un tip de motor turbo reactor performant care să echipeze avionul supersonic mult dorit. Acesta a fost unul dintre motivele pentru care Nicolae Ceaușescu a hotărât încă de la începutul lunii aprilie 1989 trimiterea la Moscova a generalului-locotenent Victor Stănculescu, cu scopul de a achiziționa o escadrilă formată din 14 avioane sovietice de vânătoare MIG-29.

Dr Petre OPRIȘ

tv 28 august 1989

19:00 Telegiurnal
19:25 Citorii ale Epocii de Aur
O nouă magistrală urbanistică
Redactor Vartan Arachelian
19:45 Știința – forță nemijlocită de producție
Expoziția Republicană a Creației Tehnico-Științifice, din cadrul Festivalului național „Cântarea României”
Redactor Dana Popescu
20:05 Tezaur folcloric
Permanențe ale cântecului românesc: Dumitru Fărcaș
Redactor Marioara Murărescu
20:35 Industria – programe prioritare

În spiritul sarcinilor subliniate de tovarășul Nicolae Ceaușescu
Rolul centralelor industriale în acțiunea de modernizare a producției și produselor
Redactor Sorin Burtea
20:55 Localitățile țării în anul 45 al revoluției
Ritm și armonie
21:15 Din lumea capitalului
Redactor Victor Ionescu
21:30 Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie!
Versuri patriotice, revoluționare
21:50 Telegiurnal
22:00 Închiderea programului

amintiri

August de foc

ORIZONTAL: 1) Prozator român contemporan (Ion), care dedică romanul său „La porțile Severinului”, evenimentelor care au precedat evenimentele de la 23 August 1944 – Tinerii ce s-au acoperit de glorie în luptele de la Păuliș, pentru apărarea defileului Mureșului. 2) „„Ambasador” este titlul romanului semnat de Maria Arsenie. A cărui acțiune se derulează în zilele de 23-24 august 1944 – Autorul romanului intitulat „O zi pentru nemurire”, în care se descrie situația României înainte și în timpul actului istoric de la 23 August 1944. 3) Actul memorabil de la 23 August 1944, care a deschis o nouă eră în istoria mult milenară a patriei (pl.). 4) Ochi de lanț – Teodor Bălș – Poet clujean, bard al vremurilor noi, autorul volumului „Focurile sacre (Aurel) - Vorbe finale!” Regretat prozator român contemporan (Marin), care în romanul „Delirul” zugrăvește zbuciumata epocă de la începutul războiului al doilea mondial, precum și mutațiile care au avut loc în conștiința oamenilor epocii – Rodnica zilelor de azi. 6) Împlinirile socialiste de azi au la bază istoricul act din August 1944 – Soii de pește (Trans.). 7) Dicționarul limbii române (abr. uz.) – Orașul de pe Mureș, unde s-au purtat aprige bătălii pentru izgonirea fasciștilor. 8) Alaiul albinelor (reg. pl. – în toată verii! – Tell) 9) Talentată regizoare de film (Malvina), care a realizat două filme cinematografice inspirate de zilele fierbinții ale lui August 1944: „Serată” și „Liniștea din adâncuri” – Publicația „The Evening Star” din această țară a subliniat, prin articolul „Va urma Bulgaria”, importanța ieșirii României din aliața cu Germania pentru frontul din Balcani (abr.). 10) Maria Arsenie – Prefix pentru vechime – Bucăți de ruj 11) Modul în care poporul român a întors armele împotriva trupelor fasciste, luptând cu abnegație, alături de armatele sovietice, până la victoria finală asupra hitlerismului, în mai 1945 – Oraș pe valea Hârtibaciului. 12) „La porțile...”, titlul unui roman tematic în contextul nostru, aparținând lui Ion Grecea (neart.) – Oraș în India.

VERTICAL: 1) Autorul ansamblului sculptural de la Moisei (Maramureș) (Vida) – A scris romanul „Arde Prahova” (Mihail), o tematică frescă a luptelor pentru eliberarea zonei petrolifere a Ploieștiului. 2) Uzina din Roșiori – Instrument de desen. 3) Vară la francezi... – și orașul francez în care la 25 august, celebrul „Le Figaro” spunea că prin actul curajos de la 23 August 1944, România a dat „una dintre cele mai sensibile lovituri celui de-al III-lea Reich” – Pe fruntea lui Ovidiu... 4) Loc unde s-au dus lupte îndârjite pentru eliberarea Capitalei – Tavă de metal. 5) Teritoriul țării noastre la 25 Octombrie 1944, complet degajat de trupele fasciste și hortyste, prin lupta eroică și eforturile întregului nostru popor, condus de partidul comunist (fem.) – Cosașul Radu. 6) Primele dimensiuni! – Persoană. 7) Filmul Regizoarei Malvina Ursianu, ce are ca temă evenimentele petrecute în noaptea premergătoare zilei de 23 August 1944 – În poezia „Patrie, credința mea”, ne mărturisește că: „Milenii de robie pe vechi s-au risipit./ Noi, prețul libertății noastre cu multe jertfe l-am plătit” (Tiberiu). 8) Vulcan sicilian – Noua istorie socialistă a patriei începe prin actul istoric de la 23 August 1944, de la care aniversăm 45 de ani de la marea înfăptuire revoluționară – Romulus Guga. 9) Nufăr enorm – Autorul romanului „Hotel «Ambasador»” (Maria) 10) Cheia descoperită, în final! – „de aur”, volum de povestiri de Aurel Mihaile, inspirate de perioada de foc a neuitatului August 1944 (neart.) – Ion Lotreanu. 11) Debutul vacanței... – Șarpe gigant – Autorul libretului operii „Fata cu garoafe”, de Gh. Dumitrescu, în care sunt evocate jertfele și lupta eroică a comuniștilor (Nicolae). 12) „Alexandra și...”, roman parabolă aparținând prozatorului Laurențiu Fulga, o amplă evocare a anilor de război – În romanul „Interogatoriul”, acest scriitor român contemporan evocă momentele dramatice ale luptei purtate de rezistență antifascistă a comuniștilor români

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											

Diționar: OAN, DLR, STRE, ELUR, ROVA, ETNA.

Drum Nou, 1989

vreamea

În țară, vremea a fost în general instabilă cu cerul temporar noros în vest, centrul și nordul țării și predominant frumoasă, cu cerul variabil mai mult senin în rest. S-au semnalat ploii cu caracter de aversă însoțite de descărcări electrice și izolat de grindină pe arii relativ extinse în vest, centrul și nordul țării și cu totul izolat în rest. Vântul a suflat slab până la moderat cu intensificări izolate la munte cu viteze până la 75-80 km pe oră. Maximele au fost cuprinse între 20-27 grade C. În centrul țării și la munte s-a semnalat ceață. În București, vremea a fost frumoasă cu cerul variabil mai mult senin. Vânt slab până la moderat. Temperatura maximă s-a situat între 33-34 grade C, minimă între 17-19 C grade.

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

Banca pentru Agricultură și Ind. Alimentară încadrează prin concurs revisori principali (economisți) cu respectarea prevederilor legii 12/1971.

Institutul de Cercetări în Construcții și Economia Construcțiilor - INCERC București, Șoseaua Panteimon nr. 266, sect. 2 încadrează în condițiile prevăzute de legea 12/1971 următorul personal: economist pentru funcția serv. aprovizionare (specifică cercetării științifice în construcții) cu vechime minimă de șapte ani și experiență în domeniu, ingineri în specialitățile: electronică, automatizări mașini hidraulice, construcții.

BATMA – nr. 23, Ștefănești, cu sediul în Șoseaua București-Ștefănești încadrează conform legii 12/1971 revizor contabil principal (studii medii).

Cooperativa Radio Progres încadrează urgent conform Legii

12/1971, cu domiciliul stabil în București: primitor-distribuitoar cu gestiune piese electronice, șef depozit piese electronice, paznici. Relații la biroul Personal Învățământ Administrativ.

CIRE, cu sediul în șos. Ștefan cel Mare nr. 1 A, încadrează de urgență, în condițiile Legii nr. 12/1971, ingineri automatiști electroniști, cu experiență îndelungată în tehnica de calcul.

VÂNZĂRI

Vând set motor D. 1100, bie, cuzinete, carburator, geamuri laterale Opel Ascona, puțin copil, televizor, reșou gaze.

Vând apartament, mobilier, haină sintetică, plapumă, mesadă, gulere, rochii, taioare, valize, tub televizor, frigider, aragaz, robineti, scule diverse.

Vând covoare, sufragerie, fotolii, scaun pian, suport note, cosmetice.

Vând față de masă, mileuri excepționale.

DIN ARHIVELE SECURITĂȚII

Opera lui Eminescu oprită de la difuzare

Notă august 1989

Volumul 10 din ciclul Mihai Eminescu – Opere complete, cuprinzând articolele publicate de marele poet în ziarul bucureștean Timpul, din toamna anului 1877 și până în ianuarie 1880, a fost prezent în planul Editurii Academiei pe 1987. În urma lecturării în fază de dactilogramă, Consiliul Culturii și Educației Socialiste a cerut completarea notelor explicative, pentru întărirea argumentării privind problemele de istorie abordate, îndeosebi cele referitoare la: Tratatul de pace de la Berlin din 1878, prin care România a fost obligată să cedeze Rusiei cele trei județe dintre Prut și Nistru (din sudul Basarabiei), primind în compensație Dobrogea de la Turcia, Mihai Eminescu afirmând că județele respective ne-au fost furate; propunerile puterilor centrale de a se modifica articolul 7 din Constituția României, în sensul de a se acorda cetățenia română tuturor străinilor care doresc să se stabilească în țara noastră, în perioada exodului evreilor din Galizia, Mihai Eminescu propunând condiționarea acordării cetățeniei de calitatea de producător de bunuri materiale. Ca urmare, volumul a fost dat istoricului Ion Bulei, cadru didactic la Universitatea din Iași, care a rescris și completat notele și comentariile. În noua formă, a fost lecturat din nou la Consiliul Culturii și Educației Socialiste, precum și la Secția de presă și propagandă a CC al PCR, de către Mircea Mușat și Ion Ardeleanu, după care, în luna februarie a.c., a fost trimis la tipar. Întregul tiraj de 11.500 de exemplare este gata de la sfârșitul lunii mai, însă nu a fost introdus în circuitul de difuzare, din dispoziția tovarășului Ghiță Florea.

Document din volumul:

Cartea albă a Securității, editor: Mihai Pelin, București, Serviciul Român de Informații, 1997, p. 445-446

ROMÂNIA ÎN PRESA INTERNAȚIONALĂ

300.000 de protestatari în Moldova

Chicago Sun-Times scria la 28 august 1989 despre mitingul de protest la care au participat sute de mii de oameni, la Chișinău, pentru a cere limba moldovenească ca limbă oficială.

„Înfruntând avertizarea Kremlinului cu privire la manifestările extremiste naționaliste, sute de mii de oameni au participat duminică la un protest în piața centrală a capitalei Chișinău, pentru a cere ca limba moldovenească să devină limba oficială a republicii. Activiștii naționaliști din republicile baltice, Estonia, Letonia și Lituania, spun-au între timp că nu au de gând să aplice pretențiile de independență față de Moscova, în ciuda declarațiilor severe venite din partea partidului comunist care îi acuză de prejudicii aduse „intereselor vitale” ale Uniunii Sovietice. Declarația emisă de comitetul central al partidului a fost etichetată de baltici drept o interferență „de tip imperial” în afacerile interne.

Relatând protestul de duminică din Moldova, programul sovietic de știri „Vremya” a punctat, fără alte comentarii, că printre participanți

la demonstrație s-au aflat și extremiști din republicile baltice care încurajează cererea ca Moldova să se separe de Uniunea Sovietică. Legislațiul din Moldova va dezbată mâine proiectul de lege prin care limba moldovenească ar putea să devină limba oficială. În jur de 300.000 de oameni s-au adunat la Chișinău, în Piața Victoriei, pentru a cere adoptarea legii. Organizatorii spun că mitingul s-a încheiat în mod pașnic la începutul serii. Într-un articol publicat duminică în ziarul „Pravda”, publicația partidului comunist, Frontul Popular Moldovenesc, organizatorul manifestăției, este acuzat de extremism. „Sunt 300.000 de oameni pe stradă. Cum pot fi toți extremiști?” a răspuns purtătorul de cuvânt al Frontului, Iurie Roșca. Ca și republicile baltice, Moldova a fost încorporată în Uniunea Sovietică prin pactul germano-sovietic din 1939. România a fost obligată să cedeze URSS-ului regiunea în 1940. După anexare, Stalin a ordonat ca limba moldovenească, un dialect al limbii vorbite în România, să fie scrisă în alfabet chirilic și deci să se renunțe

DIN ARHIVA MINISTERULUI DE EXTERNE

Gyula Horn: „Partidul nu mai este ce-a fost!”

Informarea Ambasadei României la Budapesta către Ministerul Afacerilor Externe

28 august 1989, ora 20:30
Tovarășului Constantin Oancea,

În săptămânalul Vasarnapi Hírek de la 27.08.89, sub titlul „Să punem capăt într-un mod clar ezitării politice”, Gyula Horn, ministrul Afacerilor Externe, membru al comisiei de elaborare a programului PMSU pentru congresul partidului de la 6 octombrie 1989, a făcut următoarele precizări:

Documentul pus în dezbaterea organizațiilor de bază ale partidului este, în primul rând, un program politic, care tinde să clarifice principiile fundamentale ale activității PMSU pe termen mediu.

Prin platforma politică propusă, programul partidului trebuie să demonstreze că partidul nu mai este ce-a fost, a rupt cu trecutul și ia în atenție totalitatea tradițiilor de stânga și progresiste.

Acest lucru, afirmă interlocutorul, este foarte greu de realizat în practică, deoarece astăzi nu există în lume un exemplu de urmat. Platfor-

ma politică a social-democrației occidentale constituie și ea doar un model de inspirație, nefiind vorba despre preluarea ei.

Totodată, este necesar să se clarifice ce reprezintă astăzi ideologia, politica și religia comunistă, din trecut reformei comuniste, și trebuie rupt cu concepția și politica comunistă ortodoxă, dar în mod exact ce înseamnă acest lucru până azi nu a fost conceput încă de nimeni.

În legătură cu afirmația făcută de G. Horn că noul program al PMSU ar putea să conducă la scindarea partidului, el a subliniat că marea parte a membrilor de partid sunt partizanii proceselor de înnoire a partidului. Este sigur că majoritatea membrilor dorește noul și vrea să se debarseze de politica practică în trecut. Unitatea partidului depinde de acceptarea de membrii săi a concepției reflectate în proiectul de program, în legătură cu socialismul democratic (conținutul, obiectivele și mijloacele de realizare). Părerile exprimate până în prezent despre program sunt foarte contradictorii, lucru care demonstrează posibilitatea scindării partidului.

Legat de aprecierile privind exis-

tența unei „majorități tăcute”, Horn a afirmat că nu crede în existența acesteia.

La întrebarea adresată de reporter, privitoare la declarația din proiectul de program că „partidul dorește în mod sincer coeziunea țărilor dunărene, îmbunătățirea și adâncirea relațiilor cu ele”, ministrul de Externe ungar a făcut referiri la relațiile actuale cu Cehoslovacia, prin prisma evenimentelor care au condus la arestarea de oșanale cehoslovace a celor doi cetățeni unguri participanți la recentele manifestații de la Praga. Legat de aceasta, a reafirmat principiul ca nimeni să nu se amestece în treburile noastre interne, fie ei aliați sau alte state, și, ca urmare, nici cetățenii noștri să nu se amestece în treburile interne ale altor state.

Traian Pop

Document din volumul:

1989 – Principiul dominului. Prăbușirea regimurilor comuniste europene,

Ediție de: Dumitru Preda și Mihai Reteagan, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000, p. 177-178